

Hogyan lehet megoldani a világ energiaválságát a környezetünk tönkretétele nélkül?

Az 1973-as és 1979-es közel-keleti olajválságok óta az ideai energiaválság a legsúlyosabb, melynek mind rövid távú, mind hosszú távú hatásai vannak. Rövid távon a magas üzemanyag- és energiaárak miatt a legtöbb országban tovább nő az infláció és csökken az életszínvonal, mindezzel növelve a politikával kapcsolatos elégedetlenséget. Ennek ellenére, a hosszú távú következmények még koránt sem nyilvánvalóak. Ha a kormányok ügyetlenül reagálnak, visszaesést indíthatnak el a fosszilis tüzelőanyagok felé, ami még nehezebbé tenné az éghajlat stabilizálását. Ehelyett olyan veszélyes utat kell követniük, amely az energiaellátás biztonságát az éghajlat biztonságával ötvözi.

Európában az, amit sokáig a fagyos téli éjszakák rémálmának képzeltek, nyári lázalomként tört ki. A hőhullámok a spanyol gázkeresletet rekordközeli magasságokba emelték, miközben június 14-én Oroszország elkezdte csökkenteni a gázáramlást az Északi Áramlat-1 gázvezetéken Nyugat-Európába. Ez 50%-os áremelkedést okozott és felvetette a félelmet, hogy még idén bevezethetik a jegyre történő elosztást.¹ Máshol az amerikaiak már 5 dollárt fizetnek egy gallon benzinért (ez körülbelül 1,25 eurót jelent literenként), ami tovább fokozza az inflációt. A közvélemény-kutatások szerint ez jelenti most a legnagyobb aggodalmat Amerikában, és ezzel együtt Joe Biden elnök legnagyobb fejfájását is. A világ másik oldalán pedig az ausztrál energiapiac csődöt mondott. Lassan kezd úgy tűnni, hogy akárhová nézünk, mindenütt hiány és bizonytalanság tapasztalható.

Az energetikai sokkok könnyen politikai katasztrófává is válhatnak. A gazdag világ 8%-os inflációjának akár egyharmadát az üzemanyag- és energiaköltségek emelkedése okozhatja. Az infláció növekedésével pedig a számlák kifizetésével küszködő háztartások egyre dühösebbek, ez pedig a szigetelést és a fosszilis tüzelőanyag-termelés fokozását célzó politikákat eredményez, amelyek a környezetkárosító hatásokat teljesen figyelmen kívül hagyják.

Joe Biden, az Egyesült Államok elnöke, zöld forradalmat ígérve került hatalomra, de már azt tervezgeti, hogy felfüggeszti a benzinadót, és Szaúd-Arábiába látogat, hogy több olaj kitermelését kérje.² Európában vészhelyzeti szélsőséges adók, támogatások, árplafonok és egyebek vannak érvényben. A kínai és indiai állami bányavállalatok, amelyekről az éghajlatért aggódók azt remélték, hogy a kihalás felé vezető gyors úton haladnak, továbbra is rekordmennyiségű szénat bányásznak ki. Midennek pedig olyan potenciálisan katasztrófális hatásai lehetnek, mint például a tiszta energiára való átállás késleltetése. A fosszilis tüzelőanyagokkal kapcsolatos állami segélyeket és adókedvezményeket nehéz lesz visszavonni. Az új, 30-40 éves élettartamú, piszkos erőművek és olaj- és gázmezők tulajdonosai ezáltal még több okot kapnak arra, hogy ellenálljanak a fosszilis

¹ A fiatalok erről mit sem tudnak: a múltban háborúk és szükségállapotok idején a szűkös termékek elosztására jegyrendszert vezettek be: mindenki csak egy meghatározott mennyiséget vásárolhatott.

² Emlékeztetőül: az orosz-ukrán háború kitörésekor az amerikaiak hiába kérték Szaúd-Arábiát, hogy növelje kitermelését, nem tette meg; élvezte a magas olajárakból származó többlet-bevételt.

tüzelőanyagok kivezetésének. Ezért a kormányoknak még e velük folytatott tűzharc közben is az energiaipar alapvető problémáinak megoldására kell összpontosítaniuk.

Az egyik prioritás az kellene legyen, hogy megoldást találjanak arra, hogy a fosszilis tüzelőanyagokkal kapcsolatos projekteket – különösen a viszonylag tiszta földgázzal kapcsolatosakat –, amelyek élettartama mesterségesen 15-20 évre rövidült, hogyan lehetne felgyorsítani és összhangba hozni a 2050-ig történő drasztikus klímavédelmi kibocsátáscsökkentési célokkal. Különösen Európának és Ázsiának kell elhatárolódnuk az orosz gáztól és széntől. Ezt úgy lehet elérni, ha az üzleti szférát ráveszik, hogy támogassa a rövid életűnek tervezett programokat. Erre két lehetőség is létezik. Az egyik lehetőség az, hogy a kormányok és az energiahálózatok garantált szerződéseket kínálnak erre az időszakra, amelyek megfelelő megtérülést biztosítanak azzal a feltétellel, hogy a kapacitásokat idő előtt leállítják. Egy másik lehetőség az, hogy állami támogatást ígérnek a projektek tisztábbá tételéhez, például szén-dioxid-leválasztás és -tárolás révén.

Ez nem jelenti a megújuló energiaforrásokra való törekvés mérséklését, ami általánosságban véve a világ eddigi legsikeresebb tette az éghajlati válságra adott gyenge válasznak. Az európai villamosenergia-hálózatokba betáplált minden egyes, napenergiából származó plusz kilowattóra az orosz csővezetékeken keresztül érkező eggyel kevesebb kilowattórát jelent. A kormányoknak javítaniuk kell hálózataik elérhetőségét, kapacitását és tárolási képességeit, és el kell hárítaniuk azokat az akadályokat, amelyek a megújuló energiaforrásokból származó kapacitások bővítését a kelletnél nehezebbé teszik. A villamosenergia-hálózatok és -piacok kialakítása egyértelműen a kormányok hatáskörébe tartozik, amelyek sajnos túl gyakran ragadnak bele a 20. századi gondolkodásmód csapdájába.

Amint arról az Economist Technology Quarterly című 2022 június 25-i melléklete beszámol, a 21. századi gondolkodásmód új módszereket kínál az okos és rugalmas hálózatoknak a szén-dioxid-mentes "szilárd" energiával való ellátására. Ezek pedig biztonságossá és hatékonyá tudják tenni a megújuló energiaforrásoktól való függést. A megújuló villamos energiával vízből, vagy a kibocsátást tároló létesítményekben földgázból gőzzel előállított hidrogén kulcsfontosságú lehet. Sok helyen az atomenergia is fontos lehet. A klímatudatos atomenergia-rajongók gyakran összpontosítanak a zseniális, de nem bizonyított hatású, kisméretű atomerőművekre. De ami talán ennél is fontosabb lehet, az a nagyobb atomerőművek építésének fokozása. Ahol erős és összehangolt atomellenes vélemények vannak, ott a kormányoknak meg kell nyerniük a támogatást azzal, hogy megmutatják, hogy jobb biztosítékokat tudnak nyújtani a balesetek ellen és újabb, hatékonyabb módon tárolják a hulladékot. A politikusokra hárul az a feladat, hogy elmagyarázzák a választóknak, hogy a fosszilis tüzelőanyagokat és az atomenergiát egyaránt mellőző energiaátalakítás iránti vágyuk egy nem biztonságos illúzió.

Az utolsó szükségszerűség az iparág kiszámíthatóvá tétele. Ez furcsán hangozhat, hiszen a 20. századi energiapiacok háborúkkal, puccsokkal, forradalmakkal, a kínai kereslet fellendülésével és új technológiákkal is megbirkóztak. Az éghajlatváltozás azonban a bizonytalanság egy újabb rétegét hozza magával, még akkor is, ha ezzel egyidejűleg a beruházások hatalmas növekedését is megköveteli. A Nemzetközi Energiaügynökség szerint ahhoz, hogy 2050-re elérjük a nettó nulla kibocsátást, az éves beruházásoknak meg kell duplázódnuk, ezzel elérve az évi 5 billió (ezer milliárd) dollárt. A kockázat az, hogy ez a legutóbbi válság és az arra adott kaotikus kormányzati reakciók még óvatosabbá teszi a befektetőket. A beruházások ösztönzése azt jelenti, hogy el kell kerülni a trükköket, beleértve a zöldre mosást, a hazai zöld ellátási láncok kiépítésére irányuló protekcionista terveket és a bankok ostoba tilalmait a gázprojektekkel szemben. Ehelyett folyamatosan bővülő intézkedésekre lesz szükség, amelyek nagyobb biztonságot nyújtanak azzal kapcsolatban, hogy mely energiaforrásokat lehet használni és meddig. Ez fokozott nyilvánosságra hozatalt jelent, hogy a cégek

megértsék az általuk okozott externáliákat, a szén-dioxid-árak kiterjesztését, érzékeljék a szennyezés költségeit, és az olyan szabályozásokat, amelyek előírják a piszkos technológiák kivonását.

Nincs kétség afelől, hogy a 2022-es nagy energetikai sokk egy katasztrófa. De mindez megalapozhatja azt, hogy egy jobb, környezettudatosabb kormányzati politika elindítja a szükséges beruházásokat annak érdekében, hogy megoldódjon a biztonságosabb energiaellátás és a biztonságosabb éghajlat közötti konfliktus.

Koch Anna

London, 2022. június 30.

Az elemzés az online Economist június 25-i számának felhasználásával készült: **„How to fix the world's energy emergency without wrecking the environment”**

https://www.economist.com/leaders/2022/06/23/how-to-fix-the-worlds-energy-emergency-without-wrecking-the-environment?utm_content=ed-picks-article-link-1&etear=nl_weekly_1&utm_campaign=a.the-economist-this-week&utm_medium=email.internal-newsletter.np&utm_source=salesforce-marketing-cloud&utm_term=6/23/2022&utm_id=1212478